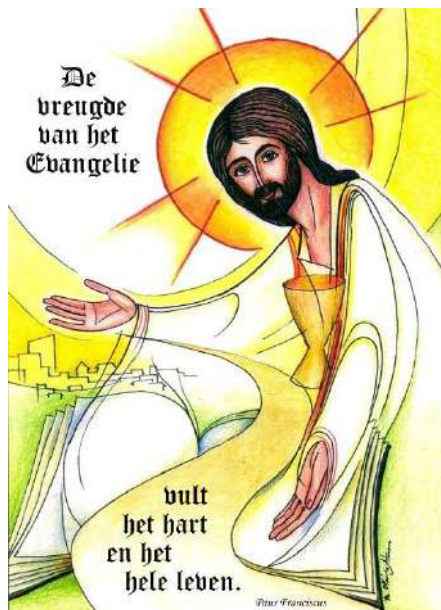

Overweging

Diamanten priesterjubileum van Toon Jansen CSSp

Gennepe 22 september 2018

Op het boekje van onze dankviering zien we een weg..... ik zou u willen zeggen: mijn missionaire levensweg, die begonnen is aan de binnenkant van de kerk met daarop foto's van mijn ouders, broers en zussen bij gelegenheid van mijn priesterwijding op 21 september in de kapel van het kasteel in Gemert en een groepsfoto met daarbij ook mijn zwagers en schoonzussen, nichtjes en een neefje bij gelegenheid van mijn Eerste H. Mis in mijn geboorteplaats, voor ons ouderlijk huis in Rijen, op 28 september 1958. De enigen nog in leven van die daar opstaan, zijn ik en de 3 nichten, van wie Lizet en Marian hier aanwezig zijn. Toch heel even terug naar die tijd, alvorens de weg verder op te gaan: even in herinnering de wortels van onze familie, opvoeding, beleving van het geloof van

onze ouders meegekregen. Vervolgens door hen weggebracht: naar "op weg": de vormingsjaren, klein- en groot seminarie, kennismaking met het charisma van de Congregatie van de H. Geest en contact met paters uit het missionaire veld, die ons hun ervaringen kwamen vertellen. In dat alles, - familie, studie, gebeurtenissen, ontmoetingen met mensen met een verhaal, denk ik zo dat ik daar de zo menselijke figuur van Jezus heb ontmoet, zoals we hem voorgesteld zien bij de weg, met dat uitnodigend gebaar. Zestig jaar geleden ben ik de weg verder opgegaan, zoals de apostelen van het boek der Handelingen, de weg van het Evangelie, waarvan de vreugde – de blijde boodschap – mijn hart en mijn hele leven hebben gevuld. Eerlijk gezegd: in de aanloop naar deze dag heb ik me vaak afgevraagd: "Hoe is 't mogelijk dat 't allemaal zo gelopen is?" Zonder meer Gods bijstand en barmhartigheid, in de persoon van Jezus, die niet alleen maar dat uitnodigend gebaar

heeft gemaakt, maar die met mij op weg is gegaan en mij vergezeld heeft met zijn inspirerende Geest en die mijn talenten heeft willen gebruiken. Daar in de Prelazie Tefé, in het land van water en woud, - in de deelstaat Amazonas, waar bijna geen wegen zijn, maar waar wel de kerk haar weg gaat over het water, heb ik het Woord van God en zijn liefde voor de mensen echt leren kennen, en heb ik God als gemeenschap ervaren in het beleven van het samenzijn, vooral omdat we elkaar nodig hadden in die verafgelegen en geïsoleerde streek. Ik heb ooit iets opgeschreven van dat begin daar bij Pater Geraldo: "Pas aangekomen in Fonte-Bôa in het jaar 1960, toen ik nog alles moest aanleren – in de tijd van goed luisteren en je ogen goed gebruiken, in alles nog een leerling, maar wel met het enthousiasme van een jonge missionaris, probeerde ik de weg te vinden in deze voor mij zo vreemde cultuur".

Het was de tijd van het 2de Vaticaans Concilie- de tijd van deuren en ramen van de kerk wijd open zetten voor een nieuwe wind. En, - wat een contrast -, de tijd van het begin van een militaire dictatuur in Brazilië. En voor mij was de tijd ook aangebroken voor verandering van parochie, van het ver afgelegen en geïsoleerde Fonte-Bôa naar de spiritijnse parochie in het aartsbisdom van Manaus, de hoofdstad van Amazonas. Met de documenten van het Vaticaans Concilie en die van de Latijns Amerikaanse Kerk (Medellin), en het pastorale plan van het aartsbisdom, en met een begin van een theologieschool, die opgezet en geleid werd door een pater Lazarist (Adriaan van de Berg) en een Kruisheer (Koos Boets), die deel uitmaakten van onze spiritijnse gemeenschap, die toen al inter-congregationeel werd, ook samen met de zusters Franciscanessen, tevens woonachtig in de wijk van São Raimundo, mocht ik aan de basis met die nieuwe wind aan de weg van vernieuwing werken. Niet altijd even gemakkelijk tijdens het dictatoriale regime. Maar we vonden kracht in het "samen-kerk-zijn" als Gods' volk onderweg. Vernieuwde catechese, creatieve liturgievieringen, parochieraad, familiepastoraat, school, medische post – met steeds meer deelname en verantwoordelijkheid van de leken, mannen en vrouwen aanwezig en getuigend in het hart van de maatschappij.

In 1974 werd ik teruggeroepen naar de Prelatuur, allereerst naar Tefé met de verantwoordelijkheid voor de grote kathedrale parochie van het centrum en voor de geloofsgemeenschappen in de buitenwijken. Het was de tijd van de grote trek van mensen uit het binnenland naar de stad. Ondanks onze aandacht en inzet voor het landpastoraat en onze zorg voor het milieu, kwamen toch veel families vanuit het binnenland naar de stad, op zoek naar betere levensomstandigheden, onderwijs voor de kinderen en betere zorg voor de gezondheid. Daar in Tefé, in de jaren '70-80, met alle ervaringen die ik in de voorgaande jaren had opgedaan en nu ook met het document van Puebla als bagage, beleefde ik een nieuwe fase, met vorming van leken en de opbouw van basisgemeenschappen, de voorkeurkeuze voor de armen en jongeren, speciale aandacht voor de bijbel bij het evangelisatiewerk, met het kijken naar de situatie, waarin de mensen leefden, belicht door Gods' woord en daarmee tot actie over te gaan. Bevrijdingstheologie – waarvan we zojuist hoorden in het evangelie: Jezus' verrijzenis en de opdracht om daarvan te getuigen: "Weest niet bang! Trek er op uit!". En dat gebeurde niet alleen maar binnen de begrenzing van de parochie Tefé met al zijn kleine locaties op het grote meer en al de zijriviertjes. Want eind jaren '80...stelde de bisschop mij voor een grote uitdaging om nog verder de weg op te gaan, verder het binnenland in. Ik had er een sabbatjaar voor nodig om daar op in te gaan, maar voer tenslotte 4 dagen lang naar de plaats van bestemming op de Juruá, de "wenende rivier", zo genoemd vanwege de onmenselijke omstandigheden, waaronder de

rubbertappers leefden, uitgebuit door hun bazen en als slaven met veel onrecht behandeld. Ik had er een zwaar hoofd in, maar het is een verrijkend en zegenvolle tijd geworden.

Terugkijkend op de 53 jaren in Amazonas van deze 60, die we vandaag vieren, heb ik echt mogen proeven en beleven wat Paus Franciscus ons zegt in zijn apostolische exhortatie met die vraag: “Wat hebben de mensen nodig?” Een evangelische manier van leven naar het voorbeeld van Jezus – “zijn manier van omgaan met de mensen, zijn gebaren, de coherentie van zijn optreden, zijn mildheid en totale toewijding”. Geen gemakkelijke opgave, waarbij we ons bijzonder moeten openstellen voor de werking van de H. Geest, zijn inspiratie, zijn kracht, zijn aanwezigheid op de weg van Gods’ volk. Die goddelijke Geest is niet zichtbaar, maar wel voelbaar, o.a. in de steun van de Congregatie, van mijn broers en zussen, die bezorgd en erg lief voor me waren in de vakantieperiodes; in de belangstelling en daadwerkelijke steun van de achterban, de weldoeners, hier in Nederland, in de medewerking ook van de parochianen daar – de gewone man en vrouw - vrijwilligers – alsook autoriteiten, onderwijzend en verplegend personeel, bij het tot stand komen en uitvoeren van pastorale en sociale projecten, geheel volgens het pastorale plan van de Braziliaanse bisschoppenconferentie: “Evangeliseren vanuit de weg die Jezus is gegaan en in de kracht van de H. Geest, als een missionaire en profetische kerk, gevoed door het Woord Gods en de Eucharistie, in het licht van de evangelische keuze voor de armen, opdat allen het leven mogen hebben op weg naar het definitieve Rijk”. Ik ben daar toch wel met veel passie voor Gods Koninkrijk op aarde, van vrede en gerechtigheid mee bezig geweest, zoals je kunt zien op enkele foto’s aan de binnenkant van de laatste bladzijde van dit boekje. En daarbij voelde ik mij moederlijk bijgestaan door de Madonna van Amazonas, wiens beeldje te zien is op de achterkant, als Ster van Evangelisatie en Bron van Inspiratie. Het kan toch niet anders – ik ben dankbaar voor de weg die ik heb mogen gaan, voor een zin- en waardevol leven dat tenslotte niet bepaald wordt door de keren dat je ademhaalt, maar door de adembenemende momenten op deze weg. Aan God en moeder Maria, aan mijn congregatie, aan jullie en aan zoveel mensen met wie ik nog steeds op een virtuele weg zit, alle dank. Amen.

Kostbare herinneringen uit mijn leven

Naar aanleiding van het artikel van Harrie Tullemans in Spinet (september 2018).

Wat hebben de broeders voor de Congregatie betekend ?

Op 22 augustus 1963 stond ik met mijn koffertje voor de deur van de Missie-Vakschool van de Congregatie van de Heilige Geest in Baarle Nassau. Het was de tijd na het 2-de Vaticaanse Concilie, een tijd van grote veranderingen.

Op 31 augustus 1963 vierden wij het 50-jarig bestaan van deze Missie Vakschool met een Pontificale Hoogmis waarin Mgr. Herman van Elswijk, bisschop van Bagamoyo, voorging. Pater Lambert Vogel was erbij aanwezig namens het hoofdbestuur van de Congregatie.

Wij waren toen met 5 postulanten die aan onze opleiding begonnen. De Missie-Vakschool kende verschillende afdelingen, o.a. kleermakerij, schoenmakerij, schilderatelier, smederij, timmerwinkel en een boerderij, die in binnen- en buitenland (de grens tussen Nederland en

België liep tussen de kloostergebouwen door) in hoog aanzien stond. Dan was er ook nog een kippenbedrijf, compleet met broedmachines, een tuinderij en een kerk, bestemd voor de mensen uit de streek en voor de bewoners (paters en broeders) van het klooster. Ieder van ons werd naar de opleidingsafdeling gestuurd, waar hij zich het meest verwant mee voelde.

Een van de broeders, broeder Laurentius, die naast verantwoordelijke voor de kleermakerij ook ziekenbroeder was, vergeet ik nooit meer. Hij verzorgde in die dagen broeder Servatius en ook broeder Renatus, die was moeten vluchten voor het geweld in Belgische Kongo, waar meerdere medebroeders werden vermoord. Ook verpleegde hij de paters Stam en Loogman en stond broeder Ronald Bierboom bij tot aan zijn dood. Broeder Laurentius had zijn opleiding tot verpleger gevolgd bij de Broeders van Johannes de Deo. Broeder Laurentius was een heel innemend persoon die op een heel bescheiden wijze met grote toewijding zijn zorgende taak voor de zieken uitoefende.

Het was pater A. Blommaert die als provinciaal in deze tijd een “bouwploeg” van vakbekwame broeders o.l.v. broeder Aloysius naar Afrika uitzond voor het realiseren van meerdere bouwprojecten in verschillende bisdommen. Het was een nieuw initiatief van de Nederlandse Provincie als antwoord op een dringende oproep van meerdere bisschoppen in Afrika.

De gemeenschap van Baarle bestond uit meerdere groeperingen: postulanten, novicen, broeders met tijdelijke geloften en broeders met eeuwige geloften.

Een nieuwe ontwikkeling in Baarle was ook dat de kloosterdeuren zich verder openden naar de buitenwereld: de broeders in opleiding b.v. kregen de mogelijkheid om avondonderwijs te gaan volgen op de Katholieke Ambachtsschool in Breda. Hier lagen meer mogelijkheden voor een praktijkgericht onderwijs. Wij gingen er met een volkswagenbusje naar toe met Georges Huijsmans als chauffeur en op de terugweg baden wij dan samen devoot de rozenkrans. Overdag stond het busje ter beschikking van broeder Sebastianus, die het vooral gebruikte voor het transport van broedeieren en kuikens naar onze klanten in de verre omgeving.

Een andere medebroeder uit die tijd, die ik me nog goed herinner, was Albertus Spils. Hij was huiseconoom en zou later nog directeur worden van een bejaardenhuis in Joure. Hij was welbespraakt, een kwaliteit die hem goed van pas kwam in de diverse functies die hij naderhand nog bekleedde. In Joure heb ik, als chauffeur van pater Frans van der Poel, broeder Albertus vaak opgezocht. Pater Frans van der Poel was door het provinciaal bestuur belast om het contact te onderhouden met de paters en broeders, die vanwege hun functie verspreid over Nederland woonden, alsook met de families van onze mensen die uitgezonden waren naar de missiegebieden. Frans reisde veel, ook met het openbaar vervoer, en stond mede met anderen aan de wieg van reizigersvereniging “Rover”, die tot op vandaag de dag nog altijd de belangen van de reizigers met het “Openbaar Vervoer” behartigt.

In de periode dat het aantal roepingen drastisch terugliep, werd er voor de vorming van de enkele kandidaten die zich nog aanmeldden contact gezocht met de Broeders van Saint Louis

in Oudenbosch. Het merendeel van de toenmalige leerlingen volgden een opleiding aan de Pedagogische Academie. Zelf ging ik naar de ambachtsschool in Breda en volgde er de cursus "Fijn Metaal". Later kwam ik nog bij de BBA te werken, maar dat heeft niet lang geduurd. Na Oudenbosch verhuisde ik naar Gemert om het noviciaat te beginnen. Op 8 september 1977 werd ik te Gemert geprofest. Na een opleiding tot jeugdleider aan de Sociale Academie van Sittard ben ik vervolgens in het jeugdwerk terecht gekomen.

Dit zijn zo enkele globale indrukken van mijn ervaringen met de Spiritijnen, waar ik nog altijd met veel plezier in dankbaarheid aan terugdenk.

Ben Jorink

Rectificatie

In Spinet oktober 2018 zijn in het artikel **Missie in Nederland van Albert de Jong** op bladzijde 4 de kolommen door elkaar geschoven. Hieronder de juiste weergave.

Zo kunnen ze belangrijke bruggenbouwers worden tussen de oude vergrijsde groep van gelovigen en de gelovigen die buiten Nederland hun oorsprong hebben. In de context van de lokale kerk en maatschappij is hun bijdrage aan nieuwe missionaire parochies van grote waarde waar bevolkingsgroepen met verschillende achtergronden bij elkaar komen om hun geloof te delen en te vieren. Hierbij is hun voornaamste opdracht "de dialoog aan te gaan met: armen en kanslozen, mensen van andere culturen, mensen die niet tot een geloofsgemeenschap behoren, maar zoekende zijn naar geloof in God en mensen van andere tradities en seculiere ideologieën" (Missiestatement SVD).

In een missionaire parochie willen zij open staan "voor een kerk met open deuren, voor een gastvrije plek voor mensen met geloofsvragen, voor zoekende mensen naar de zin van het leven. Een plek waar oud en jong zich thuis voelen en ruimte krijgen om hun geloof en twijfel te beleven. Het pastoraat van buitenlanders en migranten proberen zij, "met behoud van hun eigenheid, in te bedden in de lokale parochiële gemeenschap." Bovendien staan ze open "voor wat er buiten de kerk leeft en voor hen die de kerk de rug toegekeerd hebben; voor jonge mensen met een open oog voor Noord/Zuid verhoudingen en voor culturele verschillen; voor hen met interesse voor godsdienst" (Criteria voor de start van een missionaire gemeenschap CSSp).

Besluit

Nieuwe missionarissen zijn van vitaal belang om de kerk in Nederland te ondersteunen en levend te houden. Zij zijn geen seculiere priesters die hierheen gehaald zijn om parochies te bezetten, maar religieuze priesters die behoren tot een missionaire congregatie. Zij stellen zich "als primair doel missionaris en religieus te zijn door presentie, door van harte aanwezig te zijn voor elkaar en voor de mensen, met minder aandacht voor resultaat. Vanuit deze missionaire grondhouding wensen zij mee te werken aan het vormen van missionaire geloofsgemeenschappen waar zij ook zijn en werken." (Missie statement SVD)

Het zijn missionarissen die zich inzetten om de missiegedachte en missionaire projecten in de Nederlandse kerkprovincie levend te houden. Zij zijn van onschatbare waarde voor de toekomst van kerk en missie in Nederland.

Albert de Jong CSSp

Callistus Offor

Een bijzondere ontmoetingsdag

Sinds onze benoeming voor de parochie van Gemert hebben wij (paters Martin, Cândido en Callistus) al met veel mensen kennis gemaakt. Wij hebben de diaken Jos van den Bosch en het bestuur van de parochie ontmoet en ook een onderhoud gehad met Mgr. Gerard de Korte. Maar heel bijzonder was de ontmoetingsdag op 15 oktober in Heeswijk, waar alle religieuzen die in het bisdom Den Bosch werken samen waren rond de bisschop.

Martin had al gezegd dat wij daar bij moesten zijn en dat was een goede beslissing. Voor deze dag had men een mooi thema gekozen: "Het verhaal gaat door". Het werd een dag van verhalen vertellen en van verhalen delen. Voor ons, die een nieuwe uitdaging aangaan in de parochie van Gemert, vond ik het een nuttige ervaring. Het is voor ons nog een beetje wennen als wij religieuzen van verschillende congregaties horen praten over de missie in Nederland in connectie met het bisdom 's-Hertogenbosch.

Na een hartelijk woord van welkom met een kop koffie/thee, heeft Mgr. de Korte, een aardige, enthousiaste en energieke bisschop, de dag geopend met "zijn verhaal dat door gaat". Hij heeft gesproken over de relatie tussen kloosters en parochies in het bisdom. In zijn exposé over de situatie in zijn bisdom sloeg hij de spijker op zijn kop. De belangrijkste vraag was: "Wat kunnen we in de kerk voor elkaar betekenen in een situatie van neergang?" Vele andere soortgelijke vragen kwamen aan bod maar de hoofdvraag was: Wat gaan wij doen? Welke aanpak is de beste? Hoe gaan we de problemen oplossen?

De inleiding van de heer Jos Deckers, pastoraal werker bij de Zusters van Liefde in Schijndel, schiep een duidelijk beeld van de situatie. Naar aanleiding van de belangrijke vragen van die dag heeft hij de omstandigheden beschreven tegen de achtergrond van onze cultuur en samenleving die ons antwoord kunnen beïnvloeden. In zeven punten heeft hij de gedachten en opdrachten van paus Franciscus (cf. 21 november 2014) samengevat: 1. Waar religieuzen zijn is er vreugde. 2. Het profetisch getuigenis: de wereld wakker schudden.

3. Deskundigen in gemeenschapsopbouw. 4. Ga naar de mensen die het gevoel hebben er niet meer bij te horen. 5. Bewustwording van het eigen type van religieus leven. 6. Uitstraling naar leken en heel de christelijke bevolking.

7. Uitstraling naar andere godsdiensten die ook vormen van monastiek leven kennen.

Om 12.15 uur hebben wij een eucharistieviering waarin Mgr. De Korte voorging. Na de viering volgde een lunch met pauze. Tijdens de pauze brachten wij een bezoek aan de boekenwinkel om wat rond te neuzen en te zien of er misschien iets voor ons bij was.

Om 14.30 uur kwamen wij weer bijeen voor het tweede gedeelte van het dagprogramma. Vijf forumleden vanuit verschillende spirituele tradities vertelden hun verhalen. Vervolgens was er een rondvraag waarbij veel mensen hun opmerkingen en vragen naar voren hebben gebracht. Er heerste een heel aangename sfeer. Het was voor mij heel bijzonder om zoveel mensen afkomstig uit verschillende hoeken te horen praten over de uitdagingen voor de kerk van Nederland in de toekomst. We hebben geen precieze antwoorden gekregen, maar we weten dat ons doel en onze missie ons roept om samen met elkaar te proberen ons best

te doen in een situatie van neergang. Wij Afrikanen, met inbegrip van Martin die in Kameroen gewerkt heeft, gaan als internationale en interculturele community naar Handel om de beste oplossing te vinden voor deze algemene problemen. Wij hebben de Zegen van God en de hulp van onze stichters nodig om succesvol te presteren. Maar het verhaal moet doorgaan.

Callistus Offor

Poullart des Places

2 oktober 2018

Overweging door Martin van Moorsel

In ons jubileumboek *In de kracht van de Geest van 2004* begint Joop Hogema de geschiedenis van onze Congregatie als volgt:

'Kleine onopvallende gebeurtenissen hebben soms grote gevolgen. De twaalf studenten die samen met Claude-François Poullart des Places met Pinksteren 1703 samenkwamen in de kapel van de Zwarte Madonna in Parijs en daar hun kleine gemeenschap toewijdden aan de H. Geest, hadden niet het flauwste vermoeden dat zij aan het begin stonden van een wereldwijde missionaire beweging'

In de brochure "gedachten over leven, leer en ministerie van Claude François Poullart des Places, schrijft Cor van der Poel: 'Vanaf heel jeugdige leeftijd wilde Claude François priester worden, al wist hij dat zijn ouders ervan droomden dat hij de verloren adellijke titel voor de familie zou terugwinnen.

Theologie gaan studeren aan de Sorbonne, zou hem de weg openen naar eervolle posities. Maar de tijd van zijn rechtenstudie confronteerde hem echter met zichzelf, met zijn neigingen tot eerzucht en gemakzucht, kwaliteiten die hij in zichzelf erkende maar die hij ook verafschuwde.

Na een hevige innerlijke worsteling tijdens zijn bekeringsretraite kwam hij tot het inzicht dat hij wel priester wilde worden, maar dan wel zonder ereposities. Hij zag dat er onder de 'arme scholieren' jongens waren die uitstekende priesters zouden kunnen zijn als ze eerlijke kansen kregen. Zijn verlangen werd een droom. In maart 1703 ging Claude François leven met arme studenten en vormde met hen een gemeenschap.

Zijn droom werd roeping. En zijn roeping werd werkelijkheid toen de kleine gemeenschap zichzelf toewijdde aan de H. Geest in een eenvoudige ceremonie, maar rijk aan betekenis.

De toewijding aan de H. Geest toonde het charisma, de stuwende kracht van de nieuwe stichting: 'gemotiveerd zijn door de evangelische beschikbaarheid voor de H. Geest tot de dienst aan de armen en misdeelden; solidariteit met hen tonen door een sobere levensstijl.

Deze jonge kwetsbare gemeenschap zal inderdaad niet geweten hebben aan welke missie ze begon, maar ze heeft, vervuld van de Heilige Geest, de moed gehad om op tocht te gaan,

met alle risico's en onzekerheden die dit initiatief met zich mee bracht. De geschiedenis heeft bewezen dat hun missie is geslaagd. Zij heeft een rotsvaste basis gelegd, waarop wij na ruim drie eeuwen mogen voortbouwen, zij het met ups en downs. Als Nederlandse Provincie zijn wij een deel van die eenheid die de Congregatie is.

Op initiatief van het Algemeen Kapittel van Bagamoyo in 2012 is de Congregatie op tocht gegaan om, in een geest van bekering en vernieuwing, antwoord te geven op een waarachtig spiritijns leven en getuigenis in de kerk en samenleving van onze tijd.

Met behulp van inspirerende teksten en novenen hebben we nagedacht over onze spiritijnse roeping en identiteit, over de rol van de H. Geest in ons leven en in de uitoefening van het pastoraat en ons communiteitsleven, dat steeds meer internationaal en intercultureel wordt. De vierde en laatste etappe van onze tocht: 'onze Spiritijnse missie', is zonder twijfel de hoeksteen van onze ware identiteit als volgelingen van Poullart des Places en François Libermann.

'In onze spiritijnse leefregel wordt het engagement voor de armen aangeduid als 'een wezenlijk bestanddeel van onze zending tot evangelisatie' (SLR 14)

Hierin klinkt duidelijk de echo door van de intuïtie van Poullart des Places, om arme studenten op te leiden die, op hun beurt, het evangelie zouden verkondigen aan de armen in hun tijd, en bij voorkeur die taken op zich zouden nemen, waarvoor de kerk maar moeilijk mensen kan vinden.

Op de 7de dag van onze noveen hoorden we: 'Het vraagt van ons, dat we ons vereenzelvigen met de armen en ons inzetten voor hun 'integrale bevrijding'. Wat wij doen op het terrein van gerechtigheid, vrede en ontwikkeling is een tastbaar teken van onze inzet voor de armen. Wij nemen de taak op ons om 'de pleitbezorgers, de steun en de verdedigers te zijn van de armen en de verdrukten' (noveen blz. 16/17)

'Ons Charisma,' zo zegt John Fogarty, 'is een unieke gave aan de kerk en het volk van God'. We mogen daarom ons niet zomaar tevreden stellen met het aanhouden van onze bestaande werken, enkel en alleen omdat we overtuigd zijn dat ze nog steeds pastoraal nuttig zijn.

We hebben een heilige verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat ons charisma ook werkelijk ten dienste staat van de lokale en universele kerk, in overeenstemming met de bijzondere omstandigheden van elke tijd, waarin we onze missie ten uitvoer brengen.

Juist hierom vraagt de leefregel, (25) 'dat wij, door een kritische beoordeling van de tekenen van de tijd, regelmatig de rechtvaardiging van onze vestigingen en missionaire activiteiten evalueren', om te beantwoorden aan de nieuwe uitdagingen van de lokale en universele kerk'. Onze leefregel zegt: als we werkelijk trouw willen zijn aan het charisma en aan de traditie van onze stichters, dan moeten we regelmatig onze bestaande werkterreinen en onze missionaire werkmethode onder de loep nemen, om zo 'in onze tijd, op creatieve wijze, antwoord te geven op de behoefte aan evangelisatie. (SLR 2).

Zoals Paus Franciscus zegt: we worden voortdurend uitgedaagd om de 'veilige vaste wal achter ons te laten' en op zoek te gaan naar nieuwe periferieën van armoede en buitensluiting in de wereld van nu.

Gedurende ons provinciaal kapittel in Steyl, begin mei, hebben ook wij serieus geprobeerd terug te kijken op wat in onze gemeenschappen en in onze missionaire opdracht goed ging en wat om verandering en bijstelling vroeg. Er is gediscussieerd over het 'mission statement'

van de Provincie, over hoe we missie in Nederland meer spiritijns willen en kunnen inkleuren. Onze missionaire gemeenschappen kwamen ter sprake, de komst en aanwezigheid van nieuwe medebroeders, alsook hun proces van integratie, het leren van de taal en het omgaan met een nieuwe cultuur in kerk en samenleving en zelfs in de gemeenschap.

Samenvattend, kunnen we zeggen dat het kapittel ervan overtuigd was dat, als wij willen dat onze jonge medebroeders hier een 'thuisgevoel' krijgen, het dan onze gezamenlijke inzet vraagt, voor wat betreft begeleiding, taalstudie en maatschappelijke en kerkelijke inburgering. De Spiritijnse missie in Nederland heeft de laatste jaren best een wending genomen. Het is allemaal nog nieuw en moet voor een groot deel nog ontworpen worden en daar is creativiteit voor nodig. Ze zal gedragen moeten worden door een sterk geloof dat we samen delen, een sterk bewustzijn van een gezamenlijk charisma waarvan we de nieuwe vormen samen moeten ontdekken.

John Fogarty waarschuwt voor een toenemende tendens in de Congregatie om onze missie stap voor stap op te doen gaan in het diocesaan pastoraat, ten koste van ons gemeenschapsleven en ons specifieke spiritijns charisma.

'Wie alleen loopt raakt de weg kwijt', zegt Patrice Kayo een Kameroense dichter.

Onze missie in Nederland bestaat momenteel vooral uit missionair pastoraal werk in parochies. Het geeft enerzijds onze medebroeders in onze missionaire gemeenschappen een duidelijke structuur en anderzijds brengt het brood op de plank, dus bestaanszekerheid. Maar we constateren ook dat de financiële basis van vele parochies en bisdommen, ondanks een groeiende economie, kwetsbaarder wordt.

We zullen de spiritijnse missionaire inbreng misschien breder moeten gaan invullen, zoeken naar andere missionaire werkplekken of betaalde banen voor de medebroeders die hier zullen komen werken, wil het voor onze provincie financieel haalbaar blijven. Nieuwe wegen opgaan vraagt wel vertrouwen en de nodige creativiteit.

Er is een oud spreekwoord hier als de toekomst niet helder is, zo sprak Frans Timmermans begin dit jaar tot onze jonge medebroeders: "We zien wel waar het schip strandt". Wij Spiritijnen zeggen liever: "We zien wel waar de Geest ons voert".

'Wakker opnieuw het vuur aan van de gave die God je geschonken heeft', zo begon onze Algemeen overste zijn brief om 'onze spiritijnse missie' in te leiden. Dat geldt van tijd tot tijd voor ieder van ons. De gave in ons, ons door God geschonken, is immers de basis van waaruit we zelf de spiritijnse missie vorm kunnen geven, ook op momenten als het ons even niet meezit.

In het evangelie houdt Johannes ons Jezus' ideaal van eenheid in liefde voor. 'Cor unum et anima una', zoals wij het zeggen.

Een van de aanbevelingen op ons kapittel was om niet langer te spreken over ouderen en jongeren of Nederlandse en buitenlandse Spiritijnen, maar van medebroeders. We zijn een spiritijnse familie, medebroeders van elkaar. De sfeer in een familie veronderstelt waarden als zorg voor elkaar, solidariteit, warmte in de intermenselijke verhoudingen, onderlinge aanvaarding, dialoog, vertrouwen en eenheid.

Het sluit aan bij de stelling die de Congregatie van de Religieuzen tijdens het jaar van het Godgewijde leven gelanceerd heeft: 'Broederlijkheid is het eerste en meest geloofwaardige evangelie dat we kunnen verkondigen'.

Dat de Drie-ene-God, die een bijzondere plaats had in het leven van Claude François Poullart des Places ons mogen helpen om het vuur van onze spiritijnse missie allereerst in ons zelf aan te wakkeren om er vervolgens handen en voeten aan te kunnen geven in onze Nederlandse Provincie. Amen.

Albert de Jong Hulppastor in de Ontmoetingskerk

*Uit: de Dukenburger, info magazine voor
Dukenburg 11^e jaargang nr. 5*

Al enige tijd functioneert Albert de Jong als hulppastor in de Ontmoetingskerk. Op gezette tijden doet hij de weekenddiensten. Zijn preken zijn meestal van hoog niveau, die een academische opleiding verraden. En dat klopt ook. Albert de Jong is officieel prof. dr. Albert de Jong. Hij was als missiepater werkzaam in Oost-Afrika en maakt deel uit van een missiecongregatie, namelijk de Paters van de Heilige Geest.

Albert heeft een bewogen leven achter de rug. Onlangs verscheen van hem een boek, Een missionair leven in documenten, waarin hij zijn leven als missionaris (zendeling) in Oost-Afrika beschrijft. Vroeger hing er rond de missionaris een romantische glans, maar tegenwoordig is de werkelijkheid anders. Missionarissen werken meestal in zich ontwikkelende landen waar opstanden, criminaliteit en honger nogal eens voorkomen. Je staande houden in dergelijke omstandigheden vraagt tact, wijsheid, maar ook durf en godsvertrouwen. Vroeger kwamen daarbij de gezondheidsrisico's; veel missionarissen stierven zeer jong. Aangezien schrijver dezes ook in Nairobi gewerkt heeft, sprak zijn boek me zeer aan, te meer daar ik lid was van een parochie waar Albert woonde. Reden voor een gesprek met Albert.

Waarom ben je priester geworden en naar de tropen gegaan?

Ik ben een Fries en geboren in het dorpje St. Nicolaasga. We waren thuis met acht kinderen. Mijn ouderlijk gezin was echt katholiek. Mijn vader was zelfs jarenlang kerkmeester. De parochie heeft veel wereldheren, paters en zusters voortgebracht. Ik besloot al vroeg dat ik priester wilde worden vanwege een gevoelsmatige verbondenheid met de kerk. Ik ging naar Weert voor mijn gymnasiale opleiding. Daarna heb ik filosofie gestudeerd bij de Jezuïeten op het Berchmanianum en theologie met als hoofdvak kerkgeschiedenis aan de Radboud Universiteit. Ik bleek aanleg voor wetenschappelijk werk te hebben. Na de afronding van mijn doctorale studie werd ik niet zoals gebruikelijk priester. Ik ging in 1974 naar Tanzania voor een stage van drie jaar om te zien of het missionaris-zijn echt iets voor mij was. Ik was

betrokken bij de plaatselijke parochiële zielzorg. Dat hield onder andere in catechese geven op een middelbare school, kinderen voorbereiden op de eerste communie, communiediensten leiden en helpen bij voedseluitdelingen. Daarnaast probeerde ik een proefschrift voor te bereiden. De allereerste opgave toen ik aankwam was het leren van het Swahili, de voertaal van Oost-Afrika. Dat was broodnodig om in de zielzorg effectief te kunnen werken. Toen ik zeker van mij zelf en mijn roeping was, besloot ik priester te worden.'

Wat deed je na je priesterwijding?

'In 1977 werd ik priester gewijd en kreeg een benoeming om als kapelaan te gaan werken in een zeer grote parochie in een achterstandswijk van Nairobi, de hoofdstad van Kenia. Na een paar jaar werd ik pastoor van die parochie. Op 1 augustus 1982 vond een militaire coup plaats die mislukte. Er werd ontzettend veel geplunderd. Kerk en pastorie bleven gelukkig ongedeerd. De pastorale aanpak was het oprichten van kleine christelijke gemeenschappen. Ofschoon ik nog altijd bezig was met mijn eigen promotieonderzoek, kreeg ik een aanbod voor een onderzoeksproject van de KomMissie Memoires in samenwerking met de afdeling missiologie van de theologische faculteit van de Radboud Universiteit. Hiervoor moest ik na acht jaar Afrika terug naar Nederland. Het onderzoek liep behoorlijk uit de hand, vanwege de slechte begeleiding van mijn promotor die het veel te druk had. In 1994 kreeg ik mijn doctorsbul. Uiteindelijk heb ik op basis van het onderzoek behalve het proefschrift nog drie boeken kunnen schrijven.'

Waarover ging je proefschrift?

'Mijn proefschrift werd landelijke goed ontvangen met veel positieve recensies. De Volkskrant wijdde er zelfs een hele pagina aan. Ik beschreef hierin het hachelijke onderwerp 'missie en politiek in oostelijk Afrika' in de periode van 1945 tot 1965, ruwweg de jaren waarin de strijd voor de onafhankelijkheid werd gevoerd. Aan welke kant stond de kerk, en waar stonden de Nederlandse missionarissen in dat politieke geweld?'

Wat deed je na je promotie?

'Na mij promotie had ik, zoals bij veel mensen die in Afrika hebben gewerkt, weer het verlangen om naar Oost-Afrika terug te gaan. Ik kreeg een verzoek om docent kerkgeschiedenis te worden aan het Jordan University College in Morogoro in Tanzania, waar ik drie jaar colleges heb gegeven. In 1997 werd ik benaderd om docent en later hoogleraar te worden aan het Tangaza University College in Nairobi. Na een aantal jaren werd ik vice-rector van dit University College en tenslotte decaan van de theologische faculteit, functies die ik tot 2014 vervulde. In 2007-2008 waren er vanwege een omstreden presidentsverkiezing ongeregelde plunderingen. De situatie leek vaak hopeloos. Dood, geweld en wanhoop heersten in Kenya. Dankzij de bemiddelingspoging van Kofi Anan keerde de rust terug. Naast mijn werk op Tangaza University College celebreerde ik zondags de eucharistie in Kibera, de beruchte sloppenwijk in Nairobi.'

Waarom ging je terug naar Nederland?

'In 2014 werd ik tegen mijn zin naar Nederland teruggeroepen. Men had mij hier meer nodig dan in Afrika. Ik werd tot overste benoemd van een studentencommunity van Afrikaanse priesters. Sommigen van hen volgen een cursus Nederlands, anderen studeren theologie of filosofie op de universiteit. Het is de bedoeling dat de studenten die Nederlands studeren na

hun studie ingezet worden in de Nederlandse pastoraal. Nederland is sinds mijn verblijf in Afrika sterk ontkerkelijk. Er is een groot priestertekort. Bovendien verkleuren de kerkgangers. In toenemende mate zie je ook in Dukenburg veel niet-Nederlandse kerkgangers. Bij de zielzorg in de moderne kerk passen deze buitenlandse priesters dan ook prima. Het mes snijdt dus van diverse kanten.'

Mag ik terugkomen op je boek?

Je boek, de aanleiding van dit gesprek, is me zeer goed bevallen. Het heeft een caleidoscopische opzet. Deze diversiteit bevalt me. In ieder hoofdstuk komt een of ander thema aan de orde dat inzicht geeft in de Afrikaanse ziel. Wat me beviel is dat je de situatie weergeeft zoals ik die in diverse functies in Afrika ook zo ervaren heb. Voor mensen die voor werkzaamheden naar Oost-Afrika gaan biedt dit boek een schat aan informatie die je niet zomaar elders vindt. Bovendien is je boek een goed tijdsdocument. Je beschrijft de problemen van de postkoloniale tijd, waarbij de moeilijkheden om tot een goede staatsvorm te komen worden belicht. In veel boeken is dat wel beschreven, maar jij kaart daarbij vooral de problemen aan van de gewone man, die op graswortelniveau moet zien te overleven. Daarnaast vormt dit boek een slotakkoord van een voltooide periode waarin je als laatste der Mohikanen op het voorbije tijdperk terugkijkt. Een tijdperk waarin veel Nederlandse paters, broeders en zusters naar Afrika trokken om zowel onwetendheid en armoede te bestrijden als de Blijde Boodschap te verkondigen. Ik heb hen zelf met bewondering zien ploeteren toen ik in Afrika verbleef. Deze ploeteraars mogen niet worden vergeten.

Janwillem Koten

Het boek: Een missionair leven in documenten is te bestellen voor € 15,00 excl. verzendkosten via secretariaat-cssp@missie-geest.nl

Nederlands moeilijk te leren?

Men spreekt van één lot, en verschillende loten,
maar het meervoud van pot is natuurlijk geen poten.
Zo zegt men ook altijd één vat en twee vaten,
maar zult u ook zeggen: één kat en twee katen?
Laatst zag ik vliegen, dus zeg ik vloog.
Maar zeg nou bij wiegen beslist niet: ik woog,
want woog is nog altijd afkomstig van wegen,
maar is het dan 'ik voog' een vervoeging van vegen?

Wat hoort er bij 'zoeken'? jazeker ik zocht,
en zegt u bij vloeken dus logisch: ik vlocht?
Welnee, beste mensen,
want vlocht komt van vlechten.
En toch is: ik 'hocht' niet afkomstig van hechten.

En bij lopen hoort liep maar bij kopen geen kiep.
En evenmin zegt men bij slopen 'ik sliep'.
Want sliep moet u weten, dat komt weer van slapen.

Maar fout is natuurlijk 'ik riep' bij het rapen.
Want riep komt van roepen. Ik hoop dat u 't weet
En dat u die kronkels beslist niet vergeet
Dus: kwam ik u roepen, dan zeg ik 'ik riep'.
Nu denkt u: van snoepen, dat wordt dan 'ik sniep'?
Alweer mis, m' n beste.
Maar u weet beslist, dat ried komt van raden,
ik denk dat u 't wist.
Komt bied dan van baden? welnee, dat wordt bood.
En toch volgt na wieden beslist niet 'ik wood'.
'Ik gaf' hoort bij geven, maar 'ik laf' niet bij leven.
Dat is bijna zo dom als 'ik waf' hoort bij weven.

Zo zegt men: wij drinken en hebben gedronken.
Maar echt niet: wij hinken en hebben gehonken.
't Is moeilijk, maar weet u: van weten komt wist,
maar hoort bij vergeten nou logisch vergist?
Juist niet, zult u zeggen, dat komt van vergissen.
En wat is nu goed? U moet zelf maar beslissen:
hoort bij slaan nu: ik sloeg, ik slig of ik slond?
Want bij gaan hoort: ik ging, ik goeg of ik gond.
En noemt u een mannetjesrat nu een rater?
Dat geldt toch alleen bij en kat en een kater.

Je ziet, onze taal, beste dames en heren, is, net zoals ik al zei, best moeilijk te leren!

DAGBOEK oktober 2018

1 okt. Traditiegetrouw heeft het Algemeen Bestuur van de Congregatie in Rome ook dit jaar tijdens de maand september weer een kennismakings- en informatiesessie georganiseerd voor alle in de loop van dit jaar nieuwbenoemde hogere oversten. Na afloop van deze vergadering in Rome zien wij een groot gedeelte van de deelnemers zich over Europa verspreiden voor een bezoek aan één of aan meerdere Europese Provincies. Zo zien wij, tot grote vreugde van onze oud-Braziliëgangsters, vandaag in Gennep pater Flávio Luiz Gonzaga dos Santos arriveren, provinciaal overste van de sector Amazonas in Brazilië. Er volgt een druk moment van elkaar bijpraten en

nieuwtjes uitwisselen en wanneer zij zich laat in de avond met een hese stem te rusten leggen staan hun klokjes weer allemaal precies gelijk.

- 2 okt. Herdenking van de sterfdag van onze eerste stichter Claude François Poullart des Places (1709 Parijs). Heel de spiritijnse familie is uitgenodigd voor een viering in Gennep en ze komen uit alle windstreken: Eindhoven, Berg en Dal, Rotterdam, Wijchen, Heerenveen, Someren enz... en zelfs uit België (Baarle Hertog). De herdenking begint om 10 uur met een H. Mis in de kapel van Libermannhof, waarin Martin van Moorsel voorgaat en de overweging houdt. Het feest wordt daarna onder het genot van een hapje en een drankje voortgezet in Spiritijnenhof en vervolgens afgesloten met een heerlijk lopend buffet. De herdenking is uitstekend verlopen en tevreden keert iedereen huiswaarts.
- 3 okt. In de morgenuren hebben de drie medebroeders die de nieuwe gemeente in Handel gaan vormen een gesprek met het Parochiebestuur van de parochie Sint Willibrordus Gemert-Bakel. In de namiddag hebben zij een kennismakingsgesprek met Bisschop Mgr, Gerard de Korte.
- 4 okt. Midden in de nacht vergezellen Marcel Uzoigwe en Toon Jansen pater Flávio naar Schiphol om hem op het vliegtuig naar Brazilië te zetten.
Tijdens de avonduren is er een bijeenkomst van het pastoraal team van de parochie Gemert-Bakel, waar ook Callistus Offor en Cândido Sousa Luhuma deel van uitmaken, in de Rips, Martin van Moorsel vergezelt hen. Er wordt gesproken over het rooster van de vieringen in de verschillende kerkdorpen van de parochie alsook over de materiële toestand van de pastorie van Handel, waarin enkele spiritijnen binnenkort hun intrek zullen gaan nemen.
- 8 okt. Bert van Tol en Mw. Basilea begeleiden pater Simon van Niel naar zijn nieuwe woonstek in Libermannhof te Gennep. Simon is sinds kort gebonden aan zijn rolstoel. Wij heten hem van harte welkom in ons midden. Moge hij zich hier snel thuisvoelen.
Tegen de avond belt pater Crispin, provinciaal van Kongo Kinshasa, bij Spiritijnenhof aan. Hij komt rechtstreeks uit Rome waar hij op het generalaat deel genomen heeft aan de sessie voor de nieuwe hogere oversten. Het is een jonge ondernemende man die naast vloeiend Frans ook goed Portugees spreekt, omdat hij in Portugal een gedeelte van zijn studies gevolgd heeft. Hij zal een paar dagen in Gennep doorbrengen.
Het provinciaal bestuur is vanmorgen al vroeg naar Helvoirt afgereisd voor een verblijf van twee dagen (Eilanddagen) in het Bezinningscentrum Emmaüs aldaar. Morgen zullen de leden van de provinciale Raad zich bij hen voegen. Er zal vooral aandacht besteed worden aan de concrete uitwerking van de beslissingen van het laatste provinciaal kapittel, dat heeft plaats gevonden begin mei van dit jaar in Steyl.
- 10 okt. In de provincie Limburg wordt er vandaag gevlagd vanwege de benoeming van deken Harrie Smeets in Venray tot opvolger van Mgr. Frans Wiertz als bisschop van Roermond. Het bisdom heeft lang op deze benoeming moeten wachten, maar de mensen schijnen erg tevreden te zijn met de uiteindelijke keuze van hun nieuwe bisschop. Wij wensen hem veel kracht en wijsheid toe.
- 15 okt. Bert van Tol, reeds lang verbeid, heeft zich eindelijk los kunnen maken van zijn schapjes in Rotterdam en installeert zich met heel zijn "hebben en houwen" in Spiritijnenhof: een hele versterking voor de gemeente van Gennep, die hem dan ook van harte welkom heet.

In de abdij van Berne in Heeswijk komen meer dan honderd religieuzen uit het bisdom Den Bosch bijeen rondom de bisschop. Een inspirerende dag vol

ontmoetingen. De leden van de nieuwe gemeenschap van Handel zijn aanwezig. (zie verslag van Callistus Offor in deze Spinet)

16 okt. Wij moeten het vandaag toch nog weer even hebben over Bert van Tol of meer speciaal over zijn "hebben en houwen". Hij kan nl. zijn spullen nergens kwijt en dus gaat Piet Delisse op onderzoek uit en komt terug met een kast, een eenvoudig bouw pakket van Gamma, compleet met slot en sleutel en met wel meer dan 100 schroefjes en boutjes, en in een grote envelop de bouwtekening. Nu nog even de verschillende onderdelen aan elkaar schroeven en het probleem is opgelost, 'n fluitje van een cent! Maar dat pakt helaas anders uit. Dat fluitje van een cent heeft veel weg van een Chinese saxofoon met ingebouwd carillon. Vier keer moet Piet Delisse terug naar de winkel om mankerende panelen op te halen en later weer terug te brengen en zo staat er na 2 dagen naarstig passen en meten en schroeven dan eindelijk een mooie kast die gezien mag worden. Bert is er erg tevreden over en begint zich nu hier al aardig op zijn gemak te voelen.

Kees Bruin neemt deel aan de participantenvergadering van de Stichting Kloosterarchieven in Sint Agatha. Naast het bespreken en goedkeuren van de jaarrekeningen en jaarverslagen van 2017 wordt het beleidsplan van 2018 tot 2022 besproken. Ook wordt gesproken over het samenstellen van inleidingen op de inventarissen van kloosterarchieven. De vergadering wordt afgesloten met een geanimeerd verhaal over de kloostertuin van Sint Agatha.

18 okt. Mr Stephen uit Heerewaarden is weer in ons midden om niet-goedwillende computers tot de orde te roepen en dat lukt hem wederom wonderbaarlijk goed, waar wij heel blij mee zijn.

In de namiddag bezoekt een uitgelezen delegatie van Spiritijenhof met het Norbertusbusje het Koekkoekmuseum in Kleef, gewijd aan de wonderschone werken van de bekende Nederlandse schilder Barend Cornelis Koekkoek (1803 – 1862). Na een smakelijke kop koffie "mit Kuchen" keert het gezelschap, na een bezoek aan de boulevard van Emmerich, een beetje laat maar toch heel tevreden naar Gennep terug.

20 okt. Pater Piet Rutten heeft vandaag een jubileumfeestje georganiseerd voor familieleden, medebroeders, vrienden en kennissen in Grafenthal (Vallis Comitis), een oud Trappistinnenklooster uit ongeveer 1250, gelegen in Asperden, een dorp niet ver over de Duitse grens. De gasten beginnen met een zeer interessante rondleiding door de historische gebouwen en over de resterende landerijen en krijgen veel informatie over de rijke geschiedenis van dit uitzonderlijk historisch monument. Het bezoek wordt afgesloten met een goed verzorgd diner in het middeleeuwse kader van een historische abdij. Voor allen die deze plek nog niet kennen is het zeker de moeite waard om hem ook eens met een bezoek te vereren.

22 okt. Deze dag zal als een zwarte dag de boeken ingaan. Er wordt ons bericht dat Albert de Jong, op verjaardagsbezoek bij zijn broer in St. Nicolaasga zijn enkel heeft gebroken in het toilet. Hij is teruggereden naar Berg en Dal en werd geholpen aan zijn enkel in het Canisius Wilhelmina Ziekenhuis in Nijmegen.

Tijdens de avonduren maakt onze medebroeder Walter Damen in Gennep een val op zijn kamer en wordt met een gebroken heup per ambulance naar het ziekenhuis in Boxmeer gebracht. Toch valt er gelukkig ook wel iets positiefs te melden: in Gennep hebben wij allemaal de griep griep gehad, zodat wij vol vertrouwen de toekomst tegemoet kunnen zien.

26 okt. De pastorie van Handel bruist de laatste tijd onder de dynamische leiding van de toekomstige bewoner Martin van Moorsel van een ongekeerde activiteit. We mogen wel zeggen dat een “nouvel elan” het huis in zijn greep heeft: er wordt geveerd en betegeld, getext en behangen en dan praten wij nog niet eens over onderwerpen als vloerbedekking of sanitair... Martin heeft heel zijn familie weten te enthousiasmeren voor deze nieuwe missie en zij is dan ook in ruime getale, voorzien van emmers en zeemlappen, van bezems en ragebollen enz. op komen dagen. Wij zijn er zeker van dat onze medebroeders daar binnenkort mooi komen te wonen, maar daarover meer in het volgende nummer.

Verjaardagen in november

1 Jo van de Laar
 Theo ten Brink
 9 Siebren de Lange

11 John Onoja
 12 Urbanus Kithuka
 13 Jan Bindels

16 Diane Waarma
 19 Ineke Eisenburger

Overledenen

25 september

In Rotterdam overleed in de leeftijd van 73 jaar mevrouw Corrie Palumbo, een van den vrienden van de Spiritijnen in Rotterdam.

11 oktober

In Aarle-Rixtel overleed in de leeftijd van 92 jaar mevrouw Johanna (Jo) Schafrat-Korting, schoonzus van † pater A. Schafrat.

Wij gaan er vanuit dat u de nieuwbrieven wilt blijven ontvangen. Wilt u deze niet meer ontvangen, dan kunt u zich afmelden via: secretariaat-cssp@missie-geest.nl